

Help het kind in de stad aan speelruimte!

Over hoe wetenschap de openbare ruimte verder helpt

In de tweede week van november was Gent gastheer van het congres *Child in the City*. Daar spraken meer dan 100 internationale deskundigen over de positie van kinderen. Gelukkig was er ook even tijd voor een gesprek over het nieuwe boek van professor Lia Karsten over het kind in de stad.

Auteur: Hein van Iersel

Tijdens het congres gingen wetenschapper Lia Karsten, professor stadsgeografie aan de Universiteit van Amsterdam en Johan Oost van OBB Speelruimteadviseurs in gesprek. Tijdens een dubbelinterview spraken zij over uitkomsten van recent onderzoek naar het opgroeien van kinderen in de stad en hoe deze kennis in de praktijk gebracht kan worden. Het boek *'De nieuwe generatie stadskinderen'* laat op basis van onderzoek en persoonlijke verhalen zien hoe kinderen de stad gebruiken, welke plekken ze mijden en waar ze graag komen. Het beantwoorden van deze vragen heeft geleid tot een uniek dossier over het stedelijk gezinsleven.

Kinderen zijn de nieuwe stadsbewoners

Lia Karsten presenteert de veranderende relatie tussen de stad en het kind naar aanleiding van het onderzoek *'De nieuwe generatie stadskinderen'*. Ruimte maken voor opgroeien, dat ze samen met

Naomi Felder uitvoerde. Ze constateert hierin dat, terwijl vanaf de jaren zestig het ideaal was om buiten de stad te wonen, nu steeds meer jonge gezinnen juist in de verstedelijkte gebieden blijven wonen, vooral degenen die het zich financieel kunnen veroorloven. De yup (*young urban professional*) die als jonge professional met een goed betaalde baan in de stad kwam wonen, heeft nu als burende *young urban professional parents* (yupps). Die yupps kom je inmiddels niet alleen in Amsterdam en Rotterdam tegen, maar ook in steden als Berlijn, New York en Stockholm.

Hoewel het onderzoek van Karsten gehouden is in de grote steden Rotterdam en Amsterdam, zegt Johan Oost instemmend dat hij in projecten van OBB dezelfde ontwikkeling ziet in kleinere steden met een aantrekkelijke binnenstad, zoals Deventer, Den Haag, Gorinchem, Amersfoort, Zierikzee, Utrecht en Breda. Die jonge gezinnen zijn dan ook vaak de nieuwe gebruikers van de al dan niet

traditionele speeltuinverenigingen en kinderboerderijen. De yupp is bereid om grotere afstanden te overbruggen voor bijzondere en uitdagende speelplekken. Een goed voorbeeld dat Oost uit zijn eigen praktijk herkent, is de Speeldernis in Rotterdam. De Speeldernis is begonnen als natuurspeeltuin voor de naastgelegen wijk. Inmiddels komen juist 'bewuste ouders' uit de wijde omtrek er graag naartoe om hun kinderen in het water en de modder te laten spelen.

Welke stadskinderen spelen er dan het meest en hoe?

In een stad wonen inderdaad niet alleen yupps met een goed gevulde portemonnee. Professor Karsten maakt daarom in haar onderzoek onderscheid tussen sociale minima, sociale stijgers en welgestelden. Met name kinderen in de categorie sociale stijgers maken gebruik van de openbare ruimte, de welgestelden gebruiken de commerci-

5 min. leestijd

ele speelruimte en kinderen in de categorie sociale minima spelen het minst buiten.

Voor Johan Oost is dat wel een nieuw inzicht. 'Ik had het gevoel dat juist de sociale minima hun kinderen gewoon buiten lieten spelen en dat ze juist meer op de openbare ruimte aangewezen zijn, bijvoorbeeld omdat een computer of samen naar de speeltuin gaan er voor die kinderen gewoonweg niet in zit.'

Karsten verklaart het minder buiten spelen van minima door een gebrek aan kennis en toegenomen angst. Zo vertelde een Afrikaanse moeder dat haar dochter tijdens een verjaardagsfeestje naar de kinderboerderij was geweest en er graag weer naartoe zou gaan. Maar ze heeft geen idee waar die kinderboerderij ligt en hoe ze er zouden moeten komen.

De sociale stijgers blijken de sportveldjes in de buurt goed te kennen en, al dan niet als familieuitje, naar de grotere speelplekken te gaan. Deze kinderen gaan vaak zelfstandig naar school en hebben een grote actieradius.

De welgestelde yupp maakt juist gebruik van de commerciële speeltuin bij een restaurant of een plek waar je kunt werken op je laptop terwijl de kinderen spelen. De kwaliteit van de koffie bepaalt waar de kinderen spelen. Daarnaast hebben welgestelde kinderen vaak een volle agenda door de vele verenigingen waarvan ze lid zijn en de regelmatig dagjes uit. Het spelen van deze kinderen blijkt daardoor vaak onder toezicht plaats te vinden.

Huisje-fietsje-kinderboerderij

Volgens Karsten is er nieuwe en positievere waardering nodig voor het in de stad wonen met kinderen. Kansrijke factoren daarbij zijn een veilige buitenspeelruimte dicht bij huis, de aanwezigheid van andere kinderen in de buurt en actieve (fietsende) ouders. De stoep heeft in de stad een grote betekenis, omdat daar een derde van de buitenspeeltijd wordt doorgebracht. Op de stoep kunnen kinderen even tussendoor en zonder toezicht

spelen. Stoepen komen echter steeds meer onder druk te staan, omdat ze ruimte moeten bieden aan geparkeerde (bak)fietsen, afvalcontainers, geveltuintjes en foodtrucks of helemaal worden opgevoerd voor meer parkeerruimte.

Ook schoolpleinen bieden goede mogelijkheden. Kinderen kennen die plekken al, ouders blijven er hangen bij het ophalen van de kinderen (ook nog eens tijdsefficiënt voor werkende ouders) en er zijn andere kinderen. De trend dat spelen een familieuitje aan het worden is, biedt volgens Lia Karsten kansen. De vraag naar grotere, uitdagende en aantrekkelijkere speelplekken wordt steeds groter.

Centrale speelplekken met nadruk op ontmoeten

Hierop inhakend stelt Johan Oost dat deze krachtige speelplekken niet alleen belangrijk zijn in de sterk verstedelijkte gebieden, maar ook in de ruime, groene jaren 70-gemeenten. Daar neemt de kinderdichtheid immers zo sterk af dat in veel buurtjes amper kinderen wonen. Hoe moeten die elkaar dan vinden op de eenvoudige speelplekjes achter de woningen? Voor veel van die gemeenten stelt het bureau van Oost voor om in de wijken zelf krachtige centrale speelplekken te realiseren met een uitdagende, passende inrichting voor alle leeftijden. Plekken die aantrekkelijk zijn om als jeugdige zelfstandig naartoe te gaan, waar je als ouder (behorend tot de minima, stijgers of welgestelden) gerust een paar uurtjes met je laptop kunt zitten terwijl de kinderen spelen en waar kinderen en volwassenen elkaar ontmoeten. Daarnaast zouden in buurten waar veel kinderen wonen nog enkele steunplekken kunnen komen, zoals een totempaal. Dan is het jammer – schokkend bijna – om te zien dat raadsleden liever 50 speelplekken met één enkel toestel zien, dan door te pakken en deze samen te voegen tot 30 echt aantrekkelijke centrale wijkspelplekken.

INTERVIEW

Het speelruimteplan van de toekomst

In het boek schrijft Lia Karsten op pagina 190: '... dat we het traditionele speelruimteplan, bestaande uit spreidingsnormen en leeftijdscategorieën, naar de prullenbak verwijzen ...'. Op het eerste gezicht lijkt dat slecht nieuws voor bureaus als OBB.

Johan Oost van OBB zegt in een reactie: 'Ik moet je zeggen dat we er in de eerste instantie wel van schrokken. Het werk van Lia Karsten is voor ons altijd een bron van inspiratie geweest om ons advies te verbeteren. En ja, wij stellen speelruimteplannen op en werken met concrete normen. Ook daar zit ontwikkeling in. Een speelruimteplan van vijftien jaar geleden zal misschien de toets van Lia Karsten niet doorstaan, maar veel van onze plannen gaan over samenvoegen van kleine plekken tot centralere plekken voor heel de wijk. Een aanbeveling die Lia ook in haar onderzoek doet. Voor ons is de oproep van Lia een stimulans om verder te gaan met het ontwikkelen van vernieuwde speelruimteplannen.'

De nieuwe generatie stadskinderen. Ruimte maken voor opgroeien

Auteur: Lia Karsten, Naomi Felder

Uitgever: nai010

ISBN: 978-94-6208-289-2

Lia Karsten

Johan Oost

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-6262